

Faunabeheereenheid Fryslân
't Hou 8
8480GH Langezwaag

Leeuwarden, 29 november 2024

Verzonden, **29 NOV. 2024**

Ons kenmerk : 02308854
Domein/ Team : Groene Regelgeving
Behandeld door : Team Groene Regelgeving / (058) 292 89 95 of wmb@fryslan.nl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : 6

Onderwerp : PF-2024/282116: Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor het vangen en doden van steenmarters ter bescherming van weidevogels in weidevogelkerngebied Easterein

Geachte heer, mevrouw,

Op 30 september 2024 hebben wij uw aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (hierna: omgevingsvergunning) ten behoeve van het vangen en doden van steenmarters (*Martes foina*) ter bescherming van weidevogelnesten in het weidevogelkerngebied Easterein. Uw aanvraag is geregistreerd onder het zaaknummer PF-2024/282116. Wilt u bij verdere correspondentie dit zaaknummer vermelden?

U vraagt een Omgevingsvergunning aan voor de periode van 1 december tot en met 30 juni daaropvolgend, voor de jaren 2024/25 en 2025/26.

De vergunning wordt aangevraagd ter bescherming van flora en fauna als bedoeld in artikel 8.74k van Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl). Een vergunning is nodig voor het vangen en aansluitend doden met een luchtdrukwapen of kogelgeweer van steenmarters gedurende het gehele etmaal in de periode van 1 december t/m 30 juni daaropvolgend, te starten per 1 december 2024 en te eindigen op 30 juni 2026.

De aanvraag heeft betrekking op:

- het verbod om steenmarters gedurende het gehele etmaal opzettelijk te vangen en te doden;
- het gebruik van de vangmiddelen kastval, vangkooi, vangstok en vangnet, zowel binnen als buiten gebouwen en zowel binnen als buiten de bebouwde kom;

- c) het gebruik van het wettelijk middel luchtdrukwapen of kogelgeweer voor het doden van steenmarter tussen zonsondergang en zonsopkomst.

De door u aangevraagde vergunning ziet op het gebied Easterein. Uit cameramonitoring blijkt dat in dit gebied de steenmarter een belangrijke predator van weidevogel(legsel)s is. Een kaart van het gebied vindt u in bijlage 4 bij deze vergunning.

Besluit

Verlening vergunning

Op basis van uw aanvraag en de daarbij behorende stukken hebben wij besloten de gevraagde vergunning te verlenen voor:

- a) het verbod om steenmarters opzettelijk te vangen en te doden;
- b) het gebruik van kastval, vangkooi, vangstok en vangnet, zowel binnen als buiten gebouwen en zowel binnen als buiten de bebouwde kom;
- c) het gebruik van het wettelijk middel kogelgeweer (getrokken loop met kaliber 0.22 inch of 5.58 mm) alsook het geweer op luchtdruk (kaliber 5,5 mm), inclusief gebruikmaking van een kunstmatige lichtbron op het geweer, gedurende het gehele etmaal;
- d) het verbod op het gebruik van een geweer zonder geldige jachtake, voor zover het een luchtdrukgeweer betreft en de betreffende persoon in bezit is van een geldig draagverlof op grond van de Wet wapens en munitie.

Het geweer mag uitsluitend buiten de bebouwde kom en buiten de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen worden toegepast.

De vergunning wordt verleend voor het doden van maximaal 8 steenmarters per aansluitende periode vanaf 1 december tot en met 30 juni. Indien dit aantal vóór 1 juni bereikt is, kunt u uitbreiding aanvragen voor een maximaal aantal van 5 extra te vangen steenmarters.

Het maximale aantal van 8 zal zo nodig naar beneden worden bijgesteld om te voorkomen dat het totaal aantal te vangen steenmarters in Friesland wordt bereikt (zie Steenmarteronthefing d.d. 2 december 2022 en voorlopige voorziening).

Periode geldigheid vergunning

De vergunning is geldig vanaf 1 december 2024 tot en met 30 juni 2025, en van 1 december 2025 tot en met 30 juni 2026.

Steenmarteronthefing d.d. 2 december 2022 en voorlopige voorziening

Er is samenhang tussen onderliggende vergunning en de ontheffing voor het vangen en doden van de steenmarter zoals deze is verleend op 2 december 2022 (hierna: de originele ontheffing). Middels de originele ontheffing is het toegestaan om jaarlijks een maximum aantal van 429 steenmarters te vangen en te doden. Door de voorzieningenrechter is op 24 november 2023 echter een maatregel getroffen die inhoudt dat het slechts is toegestaan om maximaal 200 steenmarters te vangen en aansluitend te doden, te verdelen over de verschillende ontheffingsgebieden. Deze maatregel geldt tot uitspraak is gedaan in de beroepsprocedure.

Hoewel wij middels dit besluit vergunning verlenen voor het vangen en doden van maximaal 8 steenmarters dient verzekerd te worden dat het maximum aantal te vangen dieren in totaal het getal van 200 niet overschrijdt. Dit geldt in ieder geval tot de uitspraak in de

beroepsprocedure. Daarnaast zal het getal van 429 in de originele ontheffing worden aangepast naar 404, zodat het maximum aantal te vangen steenmarters van 429 ook daarna niet zal worden overschreden.

Voorschriften en beperkingen bij vergunning

In bijlage 1 vindt u de bij dit besluit horende voorschriften en beperkingen. Deze voorschriften en beperkingen maken onlosmakelijk deel uit van deze vergunning. Dit geldt ook voor het bij deze vergunning opgenomen kaartmateriaal en de overige bijbehorende stukken.

U dient de activiteiten uit te voeren conform deze vergunning met bijbehorende bijlagen. Wij zijn hierbij uitgegaan van de informatie zoals die door u in uw aanvraag en bijbehorende stukken is verstrekt. Als u hiervan wilt afwijken, dient u eerst schriftelijke toestemming te vragen. Dit kunt u doen door contact op te nemen met het Team Groene Regelgeving door een e-mail te sturen naar: wnb@fryslan.frl of door te bellen naar: 058 292 8995.

Motivering

Voor de motivering van dit besluit verwijzen wij u naar bijlagen 2 en 3. Alle bij deze vergunning horende bijlagen maken hiervan onlosmakelijk deel uit.

Informatie

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met het Team Groene Regelgeving door een e-mail te sturen naar: wnb@fryslan.frl of door te bellen naar: 058 292 8995.

Uw aanvraag is geregistreerd onder nummer PF-2023/270649. Ik verzoek u dit nummer te vermelden bij verdere correspondentie.

Vragen?

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben dan kunt u terecht bij het team Groene Regelgeving van de provincie Fryslân. De contactgegevens vindt u bovenaan deze brief. Wilt u daarbij het zaaknummer vermelden?

Namens Gedeputeerde Staten van Fryslân.

Mevr. A.J. van der Woude
Teamleider Groene Regelgeving

Bezwaar

Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken kan tegen dit besluit binnen zes (6) weken na de verzending daarvan een bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten, Postbus 20120, 8900 HM in Leeuwarden.

Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- d. de gronden van het bezwaar.

Meer informatie over de bezwaarschriftenprocedure vindt u op www.fryslan.fr onder 'Contact', of u kunt bellen met het secretariaat van de bezwaarschriftencommissie: tel. (058) 292 51 57.

Kennisgeving

Van dit besluit zal, conform artikel 3:42, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht door mij kennis worden gegeven door publicatie in de Leeuwarder Courant, het Friesch Dagblad en in het provinciaal blad op www.overheid.nl, zie hiervoor de link: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/provinciaal_blad.

Bijlagen

- Bijlage 1: Voorschriften en beperkingen
- Bijlage 2: Motivering van het besluit
- Bijlage 3: Motivering/toetsing van vergunningsgebied Easterein
- Bijlage 4: Overzicht vergunningsgebied met kaart
- Bijlage 5: Beheerprotocol
- Bijlage 6: Advertentie

Afschriften per e-mail

- Boerennatuur Westergo
- Gemeente Súdwest-Fryslân
- Adviseur: Van der Goes en Groot ecologisch onderzoeks- en adviesbureau
- FUMO natuurtoezicht

Bijlage 1: Voorschriften en beperkingen

A. *Verantwoordelijkheid en bevoegdheid*

1. De vergunning is aangevraagd door en staat op naam van Faunabeheereenheid Fryslân (hierna: FBE). De FBE is als vergunninghouder te allen tijde verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder de vergunning is verleend. De FBE dient daarom de gemachtigden nadrukkelijk te wijzen op de specifieke voorschriften ten aanzien van het gebruik, o.a. door bij afgifte van een machtiging tevens een gewaarmerkte kopie van dit vergunningsbesluit met bijbehorende bijlagen te verstrekken en hen te wijzen op de bepalingen t.a.v. de Wet natuurbescherming. Hetzelfde geldt voor Boerennatuur Westergo (hierna: collectief) in geval van het verlenen van toestemming voor het gebruik van de vergunning aan een feitelijke uitvoerder. De verantwoordelijkheid van de vergunninghouder laat elke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de individuele feitelijke gemachtigde voor het naleven van genoemde voorschriften en andere wettelijke bepalingen onverlet.
2. De FBE is bevoegd het gebruik van deze vergunning op een door de FBE te bepalen wijze over te dragen aan uitvoerders, zijnde een jachtaktehouder of 'overige uitvoerder', op voordracht van het collectief. Een uitvoerder kan een jachtaktehouder zijn (die is dan gemachtigd om te vangen en gevangen steenmarters met een kogelgeweer te doden) of iemand zonder jachtakte ('overige uitvoerder': die mag wel vangen en, als deze beschikt over een geldig draagverlof Wet wapens en munitie, doden met luchtdrukgeweer buiten zijn eigen erf).
3. Een machtiging van de FBE ten behoeve van deze vergunning is gedurende de looptijd van de huidige vergunning geldig. Aan de machtiging dient een kopie van dit vergunningsbesluit inclusief de bijbehorende bijlagen 1 en 6 (voorschriften/beperkingen en beheerprotocol) te zijn toegevoegd. Een machtiging kan worden verleend mits de voorwaarden van de vergunning in acht genomen worden door de gemachtigde uitvoerder.

B. *Gebruik vergunning*

1. Van deze vergunning mag slechts gebruik worden gemaakt nadat de grondgebruiker van de percelen waarop de maatregel plaatsvindt de feitelijke uitvoerder hiertoe toestemming heeft gegeven, en slechts in de periode van 1 december tot en met 30 juni.
2. Het gebruik van de vergunning is alleen toegestaan in de vergunningsgebieden zoals aangegeven bij de vergunning, bijlage 4, waarbij de volgende uitgangspunten gelden:
 - a. Indien zich binnen het gebied, waarop de vergunning betrekking heeft, begrensde (soortspecifieke) ganzenfoerageergebieden bevinden, dan mag gedurende de periode dat deze gebieden als zodanig functioneren, het gebruik van de vergunning slechts plaatsvinden onder voorwaarde dat de daar aanwezige beschermde trekganzen en de slaapplekken daarvan niet worden verstoord.
 - b. Gebruik van de vergunning binnen de afpalingskring van een geregistreerde eendenkooi is toegestaan onder voorwaarde dat de kooiker van deze kooi daarvoor schriftelijk toestemming heeft verleend.
3. De personen die op grond van deze vergunning belast zijn met het doden van de dieren met de in deze vergunning vermelde middelen, dienen in het bezit te zijn van een geldige jachtakte (voor gebruik kogelgeweer) en/of een geldig draagverlof op grond van de Wet wapens en munitie (voor gebruik van het luchtdrukgeweer) en dienen tevens in het bezit te zijn van een grondgebruikersverklaring als bedoeld in

- voorschrift 1 (B). Het is niet toegestaan om de toestemming voor het gebruik van de vergunning door te machtigen aan andere personen.
4. De uitvoerders dienen over aantoonbare en specifieke kennis te beschikken de vang- en dodingshandelingen op de juiste wijze te kunnen uitvoeren. Deze kennis kan bestaan uit opgedane ervaring bij de uitvoering van de afgeronde pilot steenmarterbeheer in de voorgaande jaren (2017-2022), en/of het vooraf gevolgd of bestudeerd hebben van de door de ecologisch begeleider aangeboden instructies of (digitale) workhandleidingen.

C. Middelen en methoden

1. Het vangen en doden van steenmarters vindt plaats conform het beheerprotocol (bijlage 5 bij de vergunning). Dit beheerprotocol kan op grond van veldervaringen tussentijds worden aangepast. Indien aanpassing nodig is, dient dit eerst aan het bevoegd gezag te worden voorgelegd voor instemming.
2. Het vangen van steenmarters vindt plaats met gebruikmaking van kastvallen. De andere aangevraagde middelen, vangkooi, vangstok en/of vangnet kunnen slechts worden gebruikt onder toezicht van de betrokken ecologisch begeleider. In het beheerprotocol (bijlage 6) is opgenomen wanneer vangkooi, vangstok en vangnet worden ingezet. Daarbij dient redelijkerwijs te zijn vastgesteld dat het steenmarters betreffen die hun leefgebied binnen het weidevogelgebied hebben.
3. De gebruikte kastvallen en/of vangkooien zijn allen voorzien van een werkend valalarm waarbij het signaal wordt gezonden naar zowel de uitvoerders alsmede de coördinator, wanneer de val in werking is getreden.
4. Tot 1 maart dient de val binnen 10 uur na het afgaan van het valalarm te zijn bezocht en gecontroleerd door de uitvoerende uitvoerders en/of onafhankelijke onderzoekers, na 1 maart wordt dit beperkt tot binnen 8 uur na het ontvangen van een valalarmmelding.
5. Gevangen zogende/lacterende moertjes moeten onverwijd worden vrijgelaten teneinde onnodig lijden van steenmarterpups te voorkomen.
6. Alle vangsten worden geregistreerd conform het beheerprotocol. Deze gegevens worden toegevoegd aan de rapportage aan het bevoegd gezag.
7. Alle andere gevangen diersoorten dienen onverwijd te worden vrijgelaten tenzij het een diersoort betreft die anderszins mag worden gedood. In dat geval geldt de verplichting tot onmiddellijke vrijlating niet. Uiteraard dienen te allen tijde aan de van toepassing zijnde (bij of krachtens de wet) geldende verplichtingen en voorwaarden te worden voldaan. Van deze bijvangsten wordt een logboek bijgehouden welke onderdeel uitmaakt van de rapportage aan het bevoegd gezag.
8. Gebruik van het geweer op grond van deze vergunning blijft beperkt tot een kogelgeweer kaliber .22 inch en 5,56 mm en een luchtdrukgeweer kaliber .22 inch en 5,5 mm, waarbij gebruik van het geweer gedurende het gehele etmaal door gemachtigde uitvoerders mag plaatsvinden. Bij nachtelijk gebruik is een kunstmatige lichtbron toegestaan.
9. Het geweer op luchtdruk kan enkel van een minimaal/maximaal kaliber van 5,5 mm zijn. Daarnaast moet de schotkracht minimaal 28 Joules en maximaal 80 Joule zijn. Er mag enkel gebruik worden gemaakt van een type kogel welke voorzien is van een kop, met een verharde punt in de vorm van een polymeer, koper of messing of een mantel van koper of messing. Onder geen beding mogen kogeltypen worden gebruikt die enkel zijn ontworpen of bedoeld zijn voor hobbymatig sportschieten.
10. Indien het gebruik van een geweer op luchtdruk ook wenselijk is, dan dienen de uitvoerders te beschikken over een geldig verlaf op grond van de Wet wapens en munitie voor het dragen, voorhanden hebben of gebruiken van een geweer op luchtdruk.

11. Het doden van steenmarters is alleen toegestaan bij daadwerkelijk in kastvallen, vangkooien en/of met vangnet of vangstok gevangen dieren. Alleen dan kan met zekerheid worden vastgesteld of een steenmarter is gevangen, en of niet onverhoopt sprake is van een zogend of lacterend moertje. In dat laatste geval is doden niet toegestaan en geldt voorschrift (C)5.
12. Er mogen in vergunningsgebied Easterein maximaal acht genoemde aantal steenmarters worden gedood. Indien in april dit aantal reeds is behaald en vanuit de aan het bevoegd gezag overgelegde gegevens bekend is dat er meer steenmarters in het gebied aanwezig zijn, kan dit maximum na overleg met, en schriftelijke instemming van, het bevoegd gezag worden verhoogd met vijf extra te vangen en dode steenmarters.
13. Vervoer of onder zich hebben van gedode steenmarters is vrijgesteld voor zover degene die deze dieren vervoert of onder zich heeft, beschikt over een afschrift van deze vergunning en het dode dier op een correcte wijze is voorzien van het in deze vergunning voorgeschreven unieke merkteken (tag).

D. Vergunningsgebied

1. Aan de vergunning binnen een gebied kan slechts uitvoering worden gegeven binnen de begrenzing van het betreffende vergunningsgebied in bijlage 4.

E. Bescheiden

1. De feitelijke, gemachtigde uitvoerder van de vergunning is verplicht bij zich te houden:
 - a. Een (digitale) kopie van deze vergunning.
 - b. Een kopie van de schriftelijke machtiging van de vergunning houder.
 - c. Indien diegene op grond van deze vergunning doodt met een geweer, een geldige jachtakte en/of geldig draagverlof op grond van de Wet wapens en munitie (zie overige voorschriften).
 - d. In het bezit te zijn van een grondgebruikersverklaring.Deze bescheiden moeten op een eerste verzoek van een daartoe bevoegde toezichthoudende ambtenaar ter inzage worden afgegeven.

F. Rapportage

1. De FBE is verplicht elk kalenderjaar, vóór 1 januari, een digitale rapportage uit te brengen aan de provincie Fryslân, Afdeling Omgevingszaken, Team Groene Regelgeving, over het gebruik van de vergunning en het aantal gedode steenmarters in de voorgaande periode (1 december tot en met 30 juni). De eerste rapportage dient vóór 1 januari 2026 te worden aangeleverd en ziet op de periode 1 december 2024 tot en met 30 juni 2025.
2. De FBE houdt een overzicht bij van de verleende machtigingen, alsmede van de aanvraaggegevens die daaraan ten grondslag liggen. Dit overzicht dient terstond op een mondeling dan wel schriftelijk verzoek van een daartoe bevoegde toezichthoudende ambtenaar ter inzage te worden afgegeven.

G. Overige voorschriften

1. Voor het op plaats lokken is het niet toegestaan slachtafval van dode (landbouw)dieren te gebruiken.
2. Gedode dieren dienen te worden geregistreerd, voorzien van een tag, meegenomen en bewaard conform het beheerprotocol (bijlage 6).

3. De FBE kan een verleende machtiging voor het gebruik van de vergunning terstond intrekken. Deze intrekking dient te geschieden door de betreffende gemachtigde uitvoerder hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen en het collectief hierover schriftelijk te informeren. Het bevoegd gezag wordt terstond van de intrekking in kennis gesteld.
4. Indien Gedeputeerde Staten constateren dat voorwaarden uit deze vergunning niet worden nageleefd door degene aan wie een machtiging is verleend, trekt de FBE op verzoek van Gedeputeerde Staten terstond de machtiging in. Deze intrekking dient te geschieden door de betreffende gemachtigde uitvoerder hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen en het collectief hierover schriftelijk te informeren.

Bijlage 2: Motivering van het besluit

A. Weergave van de feiten

A1. Vergunningaanvraag

Op 30 september 2024 ontvingen wij de door u ingediende aanvraag voor een vergunning voor het vangen en doden van maximaal 8 steenmarters ten behoeve van predatiebeheer in weidevogelkerngebied Easterein. Uw aanvraag staat geregistreerd onder zaaknummer PF-2024/282116.

Het beoogde doel is om met het wegvangen van de genoemde aantallen steenmarters in het gebied de predatiedruk op weidevogel(legsel)s zodanig te verlagen dat het nestsucces en de dagelijkse overleving van weidevogels verbeterd wordt. De predatiedruk wordt verlaagd door zo veel mogelijk steenmarters vóór hun zoogperiode en vóór de aanvang van (en tijdens) het broedseizoen van weidevogels uit het weidevogelkerngebied te verwijderen. Het doel is om de staat van instandhouding van de in Fryslân voorkomende weidevogels te verbeteren.

A1.1. Beschrijving van het project of andere handeling

De vergunning wordt aangevraagd ter bescherming van flora en fauna als bedoeld in artikel 8.74k, Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en heeft betrekking op het verkrijgen van een vergunning:

- a. op het verbod om steenmarters opzettelijk te vangen en/of te doden, gedurende het gehele etmaal;
- b. het gebruik van kaestval, vangkooi, vangtok en vangnet zowel binnen als buiten gebouwen als binnen en buiten de bebouwde kom;
- c. het gebruik van het wettelijk middel geweer (kogelgeweer, getrokken loop met kaliber .22 inch of 5,56 mm alsook het geweer op luchtdruk kaliber 5,5 mm), gedurende het gehele etmaal. Hierbij kan een kunstmatige lichtbron op het geweer worden gebruikt.

De vergunning wordt gevraagd voor het doden van in totaal 8 steenmarters per aansluitende periode vanaf 1 december 2024 tot en met 30 juni 2025, en van 1 december 2025 tot en met 30 juni 2026, ter voorkoming van schade aan de weidevogelstand in het algemeen en in het bijzonder aan de in het Friese weidevogelbeleid genoemde vogelsoorten. Er wordt gewerkt volgens de voorschriften en beperkingen in bijlage 1 en het beheerprotocol in bijlage 6.

De vergunningsaanvraag komt mede voort uit het Faunabeheerplan predatie 2022-2026, welke op 21 december 2021 door Gedeputeerde Staten gedeeltelijk is goedgekeurd. De goedkeuring heeft onder meer betrekking op het onderdeel 'Steenmarter'.

A1.2. Periode

De vergunning is aangevraagd voor de periode van 1 december 2024 tot en met 30 juni 2025, en van 1 december 2025 tot en met 30 juni 2026.

A1.3. Relevante stukken

Op 15 januari heeft u het volgende stuk bij ons ingediend:

- 'Onderbouwing voortraject monitoring i.h.k.v. ontheffing steenmarter' d.d. 14 januari 2024; auteur: ANC Westergo.

Op 30 september 2024 heeft u het volgende stuk bij ons ingediend:

- 'Onderbouwing ontheffingsaanvraag vangen en doden Steenmarter Easterein' d.d. 27 september 2024; auteur: Boerennatuur Westergo.

Ambtelijk hebben wij daaraan uw oorspronkelijke aanvraag voor steenmarterbeheer in weidevogelkerngebieden in Fryslân toegevoegd:

- 'Ontheffingsaanvragen steenmarter 2022-2026' d.d. 8 november 2022; auteur: Faunabeheereenheid Fryslân (FBE).

Op 21 en 25 november heeft BoerenNatuur Westergo per e-mail nadere informatie gegeven over de oppervlaktes kruidenrijk grasland.

A1.5. Uw aanvraag en overige regels over natuur in de Omgevingswet

Natura 2000-gebieden

Dit besluit geldt alleen voor de aangevraagde flora- en fauna-activiteit. U dient rekening te houden met de (niet) toegestane activiteiten zoals aangegeven in de beheerplannen van de betreffende gebieden. Daarnaast mag de vergunning alleen worden gebruikt indien de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied niet in gevaar komen. Indien nodig, dient een ecologische beoordeling plaats te vinden in overeenstemming met de betreffende gebiedspartijen. Als blijkt dat u een omgevingsvergunning nodig heeft, dient u deze bij de provincie aan te vragen.

Houtopstanden

Het vellen van houtopstanden maakt geen deel uit van de werkzaamheden.

Natuurnetwerk Nederland

De bermen van de Tjebbingadyk, Doniadyk en Sânleansterdyk maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), als 'natuur buiten NNN'. Het NNN mag door de activiteiten niet in omvang of kwaliteit achteruitgaan. Het vangen van steenmarters tast de bermen niet aan. De dijken vormen de zuidwestelijke grens van het vanggebied. Significant negatieve effecten op het NNN zijn derhalve niet te verwachten.

A2. Bevoegdheid

Gedeputeerde Staten zijn het bevoegd gezag om op uw aanvraag te beslissen, op basis van het bepaalde in artikel 4.6, eerste lid, van het Omgevingsbesluit (hierna: Ob).

A3. Procedure

De aanvraag is behandeld volgens de reguliere voorbereidingsprocedure. De procedure-regels staan in hoofdstuk 18 van de Omgevingswet (hierna: Ow) en in de hiervoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb).

A3.1. Verlengen beslistermijn

Van de mogelijkheid om de beslistermijn te verlengen, is geen gebruikgemaakt.

A3.2. Coördinatie met andere wetgeving

Ten overvloede wijzen wij erop dat er mogelijk andere wettelijke verplichtingen op uw activiteit/handeling kunnen rusten waarvoor GS van Fryslân niet het bevoegd gezag zijn. Dit besluit is enkel gebaseerd op de bepalingen met betrekking tot de flora- en fauna-activiteit die zijn opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal), het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl), de Omgevingsregeling en de Omgevingsverordening Fryslân 2022.

A4. Vergunningplicht

1. Op basis van de aanvraag en de daarbij behorende rapporten en kaarten hebben wij beoordeeld of het door u aangevraagde project en/of handeling overtreding van de verbodsbepalingen tot gevolg heeft op de beschermde soorten, zoals bedoeld in paragraaf 11.2.4 van het Bal)en/of 11.2.5 van het Bal, die op de locatie voorkomen.
2. Wij stellen vast dat:
 - a. het onder A1. omschreven project en/of handeling in strijd is met de verbodsbepaling in:
 - Artikel 11.54, eerste lid, Bal: 'Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g. van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A'
 - Artikel 11.72, eerste lid, Bal: 'Het is verboden zich buiten gebouwen te bevinden met een of meer van de volgende middelen of met materialen waarmee die middelen direct kunnen worden gemaakt, als moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.'
 - Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow: 'Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten: een jachtgeweeractiviteit.'
 - Artikel 11.76, Bal: Een geweer wordt ter uitvoering van de wet alleen gebruikt op een jachtveld.'
 - Artikel 11.79, vijfde lid, Bal: 'Een geweer als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten.'
 - Artikel 11.83 Bal: 'Het geweer wordt niet gebruikt voor zonsopgang en na zonsondergang'
 - b. het onder A1. omschreven project en/of de handeling weliswaar gevolgen heeft voor de betreffende diersoort "steenmarter", maar dat het de gunstige staat van instandhouding van deze soort niet in gevaar brengt, afzonderlijk noch in combinatie met andere projecten of plannen, zodat het niet kan worden beschouwd als een project dat significante gevolgen kan hebben voor de betreffende (dier)soort;
 - c. er gelet op onderdeel 2a vergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow jo. artikel 4.6 Ob, 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow jo. artikel 8.74I, tweede lid, Bkl, artikel 11.29 en 11.31 jo. 11.72, eerste lid, en 11.75 Bal, en artikelen 11.29, tweede lid, 11.31, tweede lid, 11.75, tweede lid, en 11.82 Bal, en dat de mogelijkheid daartoe, gelezen onderdeel 2b hierboven, niet is uitgesloten.

Wij verwijzen voor de beoordeling en motivering van dit oordeel naar de overwegingen onder B. (Toetsing)

B. Toetsing

B1. Wettelijk kader

B1.1. Omgevingswet, Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving

Artikel 5.1, tweede lid, onder g van de Ow bepaalt dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit uit te voeren. De vergunningplicht geldt alleen voor de gevallen die in het Bal zijn aangewezen. De aanvraag heeft betrekking op een vergunningplichtig geval.

1. Artikel 11.54, eerste lid, onder a van het Bal bepaalt dat het verboden is zonder omgevingsvergunning in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage IX, onder A van het Bal, opzettelijk te doden of te vangen;
2. Een omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, een wettelijk belang wordt gediend, zoals vastgelegd in artikel 8.74l, eerste lid, onder b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
3. en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
4. Artikel 11.54, eerste lid, Bal bepaalt dat, onverminderd artikel 11.46, eerste lid Bal, het verboden is in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage IX bij artikel 11.54 Bal, opzettelijk te doden of te vangen.
5. Artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow bepaalt dat artikel 4.6, Ob, van overeenkomstige toepassing is op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in artikel 8.74l, eerste lid, onderdeel b, Bkl, de noodzaak voor de vergunning of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - 1°, in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna.
6. Artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow bepaalt dat ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie van dieren van soorten als bedoeld in 8.74l, tweede lid, Bkl, verlenen gedeputeerde staten vergunning als bedoeld in artikel 5.2, eerste lid, Ow, in samenhang met artikel 11.56, Bal, indien deze beperking nodig is:

<..>

ingeval dieren van soorten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, Bal:

 - 1°, om genoemd in artikel 8.74l, eerste lid onder b, Bkl; in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

<..>
7. Artikel 11.31, tweede lid, in samenhang met 11.63, eerste lid, Bal bepaalt dat in afwijking van artikel 8.1, tweede lid Ow een vergunning kan worden verleend voor handelingen die niet op grond van een faunabeheerplan worden verricht, indien de noodzaak ontbreekt voor een faunabeheerplan, gelet op de specifieke kenmerken van de desbetreffende diersoort dan wel de aard of omvang van te verrichten handelingen.
8. Artikel 11.28, Bal bepaalt: Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.
9. Artikel 11.72, eerste lid, Bal bepaalt: Het is verboden zich buiten gebouwen te bevinden met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.
10. Bij een aanwijzing krachtens Artikel 11.72, tweede lid, Bal wordt mede rekening gehouden met het voorkomen van onnodig lijden bij het te doden of te vangen dier.

11. Artikel 4.3 Ow, ingevuld met 11.72 Bal bepaalt: Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden ter uitvoering van het bepaalde bij of krachtens de Benelux-overeenkomst regels gesteld over het gebruik van middelen.
12. Artikel 11.58, vierde lid, Bal bepaalt dat bij het verlenen van een vergunning of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow jo. artikel 4.6 Ob, en bij het geven van een opdracht als bedoeld in artikel 11.44, zesde lid, 11.52, zesde lid, en 11.58, zevende lid, Bkl; 4.6 Ob in samenhang met 8.74j, vierde lid, 8.74k, derde lid, 8.74l, derde lid, Bkl, de middelen worden aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt.
13. Artikelen 11.29 en 11.31 in samenhang met 11.72, eerste lid, en 11.75 Bal bepalen dat vrijstelling, onderscheidenlijk vergunning kan worden verleend van:
 1. het verbod, bedoeld in artikel 11.72, eerste lid, Bal. Op deze vrijstelling of vergunning is artikel 11.72, derde lid Bal van overeenkomstige toepassing.
 2. regels als bedoeld in artikel 4.3, Ow, ingevuld met 11.75 Bal, voor zover deze vrijstelling of vergunning in overeenstemming is met de bij of krachtens de Benelux-overeenkomst gestelde regels.
14. Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow bepaalt:
 1. het is verboden een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet:
 - a. zonder een geldige jachttakte;
 - b. op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels;
 - c. indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade waartoe het gebruik van het geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens deze wet aanleiding kan geven, niet is gedekt door een verzekering, overeenkomstig bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 4.3 Ow, ingevuld met 11.78, Bal gestelde regels, of
 - d. voor andere handelingen dan:
 - 1°. de jacht;
 - 2°. de uitvoering van handelingen waarvoor een vergunning of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 4.6 Ob, 4.12 Ob in samenhang met 11.50 aanhef en onder a, Bal, 11.51 lid 1 Bal, in samenhang met artikel 4.6 Ob, 11.43, eerste lid, onder b Bal (vogels), 11.57, aanhef en onder b, Bal (andere soorten), 5.2, eerste lid, Ow, 11.44, vijfde lid, 11.52, vijfde lid, en 11.58, zesde lid, Bal, 5.2, derde lid, Ow, 8.74l, tweede lid, Bkl is verleend;
 - 3°. de uitvoering van 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, Ow, 11.44, zesde lid, 11.52, zesde lid, en 11.58, zevende lid, Bkl; 4.6 Ob in samenhang met in voorkomend geval in samenhang met 8.74j, vierde lid, 8.74k, derde lid, 8.74l, derde lid, Bkl, of 2.19, vijfde lid, onder 4°, Ow, in samenhang met artikelen 2.18 en 10.29, Ow of 3.67, Bkl;
 2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan het gebruik van het geweer, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow worden uitgesloten of beperkt en kunnen regels worden gesteld over:
 - a. het geweer;
 - b. de munitie, waarbij ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu;
 - c. het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer;
 - d. de diersoorten waarop het gebruik van het geweer betrekking heeft, of
 - e. de vaardigheden waarover de gebruiker van het geweer beschikt.

3. Gedeputeerde staten kunnen vergunning en provinciale staten kunnen vrijstelling verlenen van 11.76, Bal, en de krachtens het tweede lid gestelde regels, met dien verstande dat bij het verlenen van vergunning of vrijstelling van regels als bedoeld in de 4.3, Ow, ingevuld met 11.77 tot en met 11.83 Bal, ook rekening wordt gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.
15. In artikel 11.72, eerste lid, Bal worden de middelen aangewezen als bedoeld in artikel 4.3, Ow, eerste lid, onder l:
<...>
c. vallen, met uitzondering van kastvallen;
<...>
e. vangkooien, met uitzondering van vangkooien geschikt en bestemd voor het vangen van verwilderde katten en verwilderde duiven binnen de bebouwde kom;
16. Artikel 11.79, eerste tot en met vijfde lid, Bal, bepaalt dat een geweer als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow niet is voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten.
17. Artikel 11.83, Bal bepaalt dat het verboden is een geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet te gebruiken:
 1. voor zonsopgang en na zonsondergang;
 2. binnen de bebouwde kom of op terreinen als bedoeld in artikel 5.165a, Bki;
 3. binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 11.86, vierde lid, onder b, Bal;
 4. vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig.
18. Artikel 11.101, eerste lid, sub 1, Bal verbiedt onder zich hebben of verhandelen van een uit het wild afkomstig dier.
19. Artikel 11.101, tweede lid, Bal bepaalt dat het eerste lid niet geldt voor het onder zich hebben of verhandelen van een dood dier of voor het onder zich hebben van een levend dier, als het dier:
 - a. aantoonbaar is verkregen in Nederland op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of in overeenstemming met de eisen verbonden aan een aanwijzing van de flora- en fauna-activiteit als vergunningvrij geval;

B2. Beleidscriteria

Het toetsingskader voor uw aanvraag is in beginsel de Omgevingswet (Ow), de daarop gebaseerde wet- en regelgeving, de Nota Weidevogels 2021-2030, het Faunabeheerplan Predatie 2022-2026 en de Nota Faunabeleid Fryslân.

Nota Weidevogels 2021-2030

Ons beleid met betrekking tot de weidevogelbescherming is vastgelegd in de Nota Weidevogels 2021-2030. Op grond van dit beleid worden gerichte maatregelen genomen om het biotoop te verbeteren in specifiek aangeduide gebieden binnen Fryslân. Het gaat daarbij om 'weidevogelkerngebieden' alsmede 'parels'.

Weidevogelkerngebieden liggen binnen weidevogelkansgebieden, en zijn gebieden van tenminste 250 ha, waarbinnen inrichting en beheer optimaal zijn afgestemd op de weidevogels. Ze bestaan uit natuurgebieden, gebieden met agrarisch mozaïekbeheer of combinaties van beide.

Eveneens vermeldt de Nota Weidevogels 2021-2030 dat, binnen de wettelijke mogelijkheden, al het mogelijke zal worden gedaan om weidevogels in relevante gebieden te beschermen tegen predatoren. Dit betekent dat de provincie meewerkt aan het bestrijden van onder meer de steenmarter met de best beschikbare middelen.

Met de vaststelling van deze nota is het reeds daarvóór ingezette beleid gecontinueerd.

Faunabeheerplan predatie 2022-2026

Het Faunabeheerplan Predatie houdt de volgende maatregelen - volgorde aan:

1. Biotoop voldoende op orde. Dit is het geval als er aan een aantal ecologische eisen op het vlak van inrichting en beheer wordt voldaan, zoals vermeld in het ecologisch toetsingskader voor weidevogels of akkervogels. De jaarlijkse voortgangsrapportages van de collectieven en de TBO's kunnen dienen om dit aan te tonen.
2. Het treffen van preventieve maatregelen, inclusief het zo nodig opruimen van ruigte en rommelbulten, het verwijderen van bosopslag en het maaien van riet;
3. Het goed regelen van het wettelijk toegestane beheer, waaronder de landelijke vrijstelling voor vos en zwarte kraai (afschot overdag en verwijderen oude kraaiennesten);
4. Het vragen van vergunningen.

Nota Faunabeleid Fryslân

In de Nota Faunabeleid Fryslân wordt de visie op het beheer en de bestrijding van (schadelijke) fauna nader toegelicht. In deze nota staat – voor zover hier relevant – welke stappen dienen te worden doorlopen voordat wordt toegekomen aan derogatie. Deze stappen staan schematisch weergegeven op pagina 23 van het beleidsdocument en behelzen kortgezegd het toepassen van de eisen die volgen uit de wet.

B3. Inhoudelijke beoordeling

B3.1 Overwegingen

Provinciale Staten van Fryslân hebben het beleid voor het behoud van weidevogels vastgelegd in de Nota Weidevogels 2021-2030. Beleidsdoel is het realiseren van een vitale weidevogelpopulatie in Fryslân. In de nota is de ambitie vastgesteld van het bereiken van een nestsucces van 80% (maar ten minste 70%), en een verlies van nesten door predatie van maximaal 20%. In de periode 2017-2022 is daarom op initiatief van de provincie Fryslân een pilotonderzoek uitgevoerd naar de rol van de steenmarter als predator, en naar het effect van het wegnemen van steenmarters uit een gebied op het nestsucces van weidevogels.¹

De conclusie van dit onderzoek wordt in het onderzoeksrapport 'Analyse ten behoeve van de evaluatie van de pilot steenmarterbeheer in Fryslân' als volgt omschreven:

"In de pilotgebieden (weidevogelkansgebieden met hoge predatiedruk door steenmarter) nemen zowel het nestsucces (percentage uitgekomen nesten) als de dagelijkse nestoverleving significant toe, wanneer het steenmarterbeheer (en beheer van vos en zwarte kraai) optimaal is uitgevoerd. Dit was in 18 van de 43 jaar-gebiedscombinaties het geval. Het nestsucces is gemiddeld 78% wanneer het predatorenbeheer optimaal is verlopen, tegen 50% in het jaar voorafgaand aan

¹ Dekker, J.J.A. & B. Jonge Poerink. 2022. Analyses ten behoeve van de evaluatie van de pilot steenmarterbeheer in Fryslân. Jasja Dekker Dierecologie & Ecosensys, Arnhem/Zuurdijk.

beheer. Het aandeel van steenmarter in het totale nestverlies is in een groot deel van de gebieden significant lager bij beheer van voor aanvang van de pilot, zelfs als het beheer niet optimaal verlopen is. Het aandeel dat steenmarters hebben in het nestverlies is gemiddeld 3,5% bij optimaal predatorenbeheer en 17,7% in de jaren voorafgaand aan het beheer."

In gebieden waar de pilot meer dan een jaar liep, bleek dat elk jaar weer een (soms gelijk) aantal steenmarters wordt weggevangen. Er is dus jaarlijkse influx in 'leeggevangen' territoria. Daarnaast is niet gebleken dat er sprake is van zogeheten *competitive release*. Dit laatste betekent dat de 'ruimte' die het vangen en doden van steenmarters mogelijk achterlaat, niet (significant) wordt ingevuld door één of meer andere predatoren.

Bestaande maatregelen

Biotoop broedgebied op orde

Biotoopverbetering kan beschouwd worden als de belangrijkste maatregel voor het realiseren van een vitale weidevogelpopulatie. In de vergunningsgebieden wordt gewerkt aan het optimaliseren van de weidevogelbiotoop, zodat er voldoende voedsel en dekking is voor de jongen nadat ze uit het ei zijn gekropen. Alleen in (voldoende) optimaal weidevogelbiotoop kan het verhoogde nestsucces ook daadwerkelijk leiden tot een grotere weidevogelpopulatie. In Fryslân wordt conform de Nota Weidevogels 2021-2030 ingezet op weidevogelbeheer in weidevogelkernegebieden. Elk vergunningsgebied voor het steenmarterbeheer omvat weidevogelkernegebied, waarvan het beheer is getoetst aan de Nota Weidevogels 2021-2030. De toetsing en motivering voor Easterein is opgenomen in bijlage 3.

Landschap minder aantrekkelijk voor predatoren

Ruigtevegetaties en rommelbulten bieden een schuilplaats aan steenmarters. De aanwezigheid van steenmarters kan indirect worden beïnvloed door het verwijderen van de ruigtes en rommelbulten. Het agrarische collectief Boerennatuur Westergo zet zich actief in om de gebieden zo minder aantrekkelijk te maken voor predatoren.

Beperken stand van de vos en de zwarte kraai

In weidevogelkansgebieden bestaat de mogelijkheid om vos en zwarte kraai te bestrijden. Deze soorten zijn met de steenmarter de belangrijkste predatoren van weidevogelnesten.² Het beperken van de aantallen zwarte kraai en vos blijkt echter niet voldoende om een nestsucces van 70%, en daarmee een levensvatbare populatie, te bereiken. Wanneer het beheer van de vos en zwarte kraai op orde is, kan nog steeds een aanzienlijk nestverlies door de steenmarter optreden.

Andere predatoren

Andere predatoren kunnen wel lokaal en jaarlijks wisselend een (grote) rol spelen. Dit betreft echter niet-bejaagbare soorten zoals hermelijn en bunzing.

B3.2 Wettelijk belang

Predatiebeheer van de steenmarter in het betreffende gebied staat ten dienste van de uitvoering van het provinciaal weidevogelbeleid, zoals is opgenomen in de Nota Weidevogels 2021-2030.

² Oosterveld, E.B. 2022. Predatie bij weidevogels en betekenis van Vos en Zwarte kraai. A&W-notitie 22-288. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Foarwâlden

Het doel van de inzet van dodelijke middelen bij het steenmarterbeheer is het voorkomen of beperken van schade door de steenmarter aan flora en fauna, in het bijzonder aan weidevogellegfels.

Fryslân heeft nationaal en internationaal een belangrijke functie voor weidevogels. Het grootste deel van de West-Europese gruttopopulatie broedt in ons land, waarvan ongeveer 40% in Fryslân. Het is echter slecht gesteld met de weidevogels in Fryslân: jaarlijks loopt populatie van grutto, scholekster, tureluur en Kievit met 10-15% terug.³ Door de slechte staat van weidevogels zijn ingrijpende maatregelen nodig.

Om deze neergaande trend te keren wordt gestreefd naar een nestsucces van ten minste 70% in weidevogelkerngebieden. Voor instandhouding van de populatie van weidevogels geldt als vuistregel dat minimaal een uitkomstpercentage van legfels van 50 à 60% nodig is.⁴ Voor deze vuistregels geldt dat de kuikenoverleving daarna op minimaal 25% moet liggen. De kuikenoverleving voor grutto ligt in Nederland echter veel lager, namelijk op circa 7-14%.⁵ Aangezien het percentage overlevende kuikens afneemt, dient het uitkomstpercentage dan ook beduidend hoger dan 50 à 60% te liggen.⁶ De Nota Weidevogels 2021-2030 houdt daarom een uitkomstpercentage van ten minste 70% aan als maatstaf om de neerwaartse trend van de populatie te kunnen ombuigen in een opwaartse. Zie hiervoor ook het Faunabeheerplan predatie Fryslân 2022-2026, p. 28.

Uit de Evaluatie Pilot Steenmarter (Dekker & Jonge Poerink 2022) blijkt dat het vangen en doden van de steenmarters leidt tot minder steenmarters in weidevogelkerngebieden (oftewel een lager aandeel van de steenmarter in nestpredatie) én dat het verminderen van steenmarters leidt tot een significant hoger nestsucces. Tevens is door voornoemde pilot aangetoond dat de dagelijkse nestoverleving, de berekende kans dat een nest een etmaal overleeft, significant toeneemt. In de gebieden waarin tevens het beheer van de vos op orde is en predatie door de zwarte kraai (zeer) laag is, wordt het doel van ten minste 70% nestsucces gehaald. Hierdoor kan de neerwaartse trend van de weidevogelpopulaties worden gekeerd.

De conclusie is dat het wettelijk belang van het beschermen van fauna, in het bijzonder weidevogels, voldoende is aangetoond. Eveneens is voldoende aangetoond dat hiervoor bestrijding van de steenmarter noodzakelijk is.

B3.3. Andere bevredigende oplossing

Alternatieve locatie

De vergunning wordt aangevraagd voor weidevogelkerngebieden weidevogelparels met een middels cameramonitoring aangetoonde lage nestoverleving (<70%) en een hoge predatiedruk (>20% van de gevolgde nesten), waarin de steenmarter een significant aandeel heeft. De gebieden voldoen aan de normen voor optimaal weidevogelbeheer.

Hierdoor is geen alternatieve locatie voorhanden.

³ Provincie Fryslân. Nota weidevogels 2021-2030.

⁴ MacDonald, M.A. & M. Bolton. 2008. Predation on wader nests in Europe. *Ibis* 150 (suppl. 1): 54-73.

⁵ Schekkerman, H., W. Teunissen & E. Oosterveld. 2009. Mortality of Black-tailed Godwit *Limosa limosa* and Northern Lapwing *Vanellus vanellus* chicks in wet grasslands: influence of predation and agriculture. *Journal of Ornithology* 150: 133-145.

⁶ Van der Velde, E., R. Kentle, T. Piersma, E. Rakhimberdiev & J.C.E.W. Hooijmeijer, 2020. De Grutto Monitor 2012-2019. Onderzoeksrapport Conservation Ecology Group. Groningen Institute for Evolutionary Life Sciences (GELIFES), Rijksuniversiteit Groningen.

Alternatieve maatregelen

Plaatsen rasters

Het uitrasteren van een gebied met een elektrisch raster kan leiden tot aanzienlijke verbetering van het uitkomstsucces van weidevogelgebieden, vooral doordat predatieverliezen van de vos worden beperkt. De kleinere grondpredatoren, zoals de steenmarter, worden echter niet geweerd door het raster, zo is gebleken uit telemetriegegevens. Er is nauwelijks verschil in activiteit binnen en buiten het raster.⁷

Daarnaast wordt opgemerkt dat het rasteren, gezien de omvang van de gebieden waarvoor vergunning wordt gevraagd, geen realistische optie is.⁸ Deze onhaalbaarheid zit hem in verschillende factoren. Deze factoren zullen wij kort omschrijven.

Allereerst zouden vele verschillende grondeigenaren toestemming moeten geven voor het plaatsen van een raster op hun grond. De vraag is ook hoe de erven binnen het vergunningsgebied zouden moeten worden betreden. Indien erven worden uitgerasterd wordt de benodigde lengte van een raster ook langer, en daarmee tevens duurder.

Dan met betrekking tot de kosten. De aanleg van een dergelijk raster zou enorme kosten met zich meebrengen. De verwachting is dat dit voor een enkel vergunningsgebied, waarbij wordt uitgegaan van een relatief klein gebied, een bedrag van in ieder geval € 70.000,- zal kosten. Daarnaast zou het raster voor een goede werking continu onder stroom moeten staan. Op het moment dat gras over het raster heen groeit kan dit kortsluiting veroorzaken. Het gras rondom het raster zal derhalve dagelijks moeten worden gemaaid. Er zijn (bij lange na) niet voldoende vrijwilligers om deze werkzaamheden uit te voeren. Indien deze werkzaamheden worden uitgevoerd tegen een vergoeding zullen de kosten vanzelfsprekend nog verder oplopen.

Daarnaast brengt het continu moeten betreden van de vergunningsgebieden en het maaien rondom het raster mogelijk ook verstoring met zich mee voor de weidevogels en zou het rasteren van een vergunningsgebied gevolgen hebben voor andere fauna. Waarbij kan worden gedacht aan reeën maar ook aan bunzingen, hermelijnen en boommarters.

Tot slot zouden zowel de aanlegfase van de rasters als de gebruiksfase daarvan significant negatieve gevolgen kunnen hebben, onder andere door uitstoot van stikstof.

Derhalve wordt het uitrasteren van één of meerdere gebieden niet haalbaar en bovenal niet doeltreffend geacht en biedt daarmee geen andere, bevredigende oplossing.

Onderwaterdammen

De verwachting was dat onderwaterdammen wellicht een belemmering konden opwerpen tegen steenmarters. Want, hoewel steenmarters goed kunnen zwemmen, zwemmen ze niet graag en houden ze vaak water aan als grens van hun homerange.⁹

Deze maatregel is echter erg kostbaar en bovendien lang niet overal te realiseren. Ook voor deze maatregel geldt dat toestemming zou moeten worden gevraagd van vele verschillende

⁷ Jonge Poerink B. & J.J.A. Dekker, 2020. Terreingebruik steenmarters in weidevogelgebieden in Fryslân en Groningen – 2020. Ecosensys / Jasja Dekker Dierecologie, Zuurdijk / Arnhem

⁸ Oosterveld, E., 2022. Nieuwste inzichten uitrasteren weidevogelgebied, Altenburg en Wymenga ecologisch onderzoek, Fearwâlden.

⁹ Jonge Poerink B. & J.J.A. Dekker, 2020. Terreingebruik steenmarters in weidevogelgebieden in Fryslân en Groningen – 2020. Ecosensys / Jasja Dekker Dierecologie, Zuurdijk / Arnhem

grondeigenaren. Het uitgraven van de watergangen zal daarnaast hoge kosten met zich meebrengen en ook de mogelijke impact op andere fauna dan steenmarters vormt een belemmering. Wij verwijzen hierbij verder op de onderbouwing onder NB. van de vorige alinea.

Daar komt nog bij dat er een gevalideerde observatie is van een steenmarter die naar een broedeiland zwemt op zoek naar voedsel.¹⁰ De verwachting dat een onderwaterdam een belemmering zal vormen tegen predatie, wordt daardoor in twijfel getrokken.

Afleidend voeren

Afleidend voeren is niet bewezen succesvol bij predatie van eieren door zoogdieren. Bovendien kan afleidend voeren juist leiden tot een aantalstoename van predatoren, waardoor ze in een volgend jaar extra predatiedruk veroorzaken.

Vangen en uitzetten

Vanuit dierwelzijnsoogpunt wordt het niet haalbaar geacht om de dieren enkel te vangen om vervolgens elders los te laten. Het is bekend dat steenmarters die opzettelijk ergens worden weggevangen en op een andere plek worden vrijgelaten, dan vrijwel zeker worden vrijgelaten in een territorium van een andere steenmarter. Dit leidt tot conflicten waarbij de vrijgelaten steenmarter veelal van territorium naar territorium wordt gejaagd en uiteindelijk of in het verkeer omkomt of zelfs verhongert. Ook bestaat de kans dat steenmarters proberen direct weer terug te keren naar hun eigen territorium.

B3.4. Aangevraagde middelen en maatregelen

Beheerprotocol

Om de praktische invulling van de pilot op een zorgvuldige wijze te laten plaatsvinden is een beheerprotocol (bijlage 6) opgesteld waar de personen die de daadwerkelijke beheeracties uitvoeren zich strikt aan dienen te houden. In dit protocol wordt aandacht besteed aan de juiste wijze van het gebruik van vang- en dodingsmiddelen (veiligheid, welzijn en voorkomen onnodig lijden) en aan rapportage en vastlegging van de uitgevoerde beheerhandelingen.

Periode vergunning

De vergunning is aangevraagd voor een terugkerende periode vanaf 1 december 2024 tot en met 30 juni 2025, en van 1 december 2025 tot en met 30 juni 2026. Deze periode is voldoende gerechtvaardigd. De ingangsdatum is gekozen vanwege het optimaal wegvangen en doden van steenmarters vóór de broedperiode en voordat zij jongen krijgen en gaan zogen. De einddatum van (tot en met) 30 juni is gekozen vanwege de overlap met het broedseizoen. Deze periode zorgt voor effectief beheer dat gericht is op het voorkomen van het toenemen van de in de kerngebieden aanwezige steenmarters en het vangen van zogende moertjes, en is eveneens gericht op de bescherming van weidevogels in een voor hen kwetsbare periode. Deze periode sluit tevens aan bij de huidige vergunning voor bestrijding van de vos.

Daarnaast kan worden ingestemd met de duur van de vergunning, te weten tot en met 30 juni 2026. De looptijd van het huidige Faunabeheerplan predatie 2022-2026 achtten wij een logisch aanknopingspunt. Tevens is duidelijk dat de steenmarter jaarlijks bestreden dient te worden voor het behalen van het beoogde (wettelijke en beleidsmatige) doel, waarbij mede wordt gewezen op de jaarlijkse influx van steenmarters. Tot slot wordt een stabiele

¹⁰ Jonge Poerink B, Van der Ende JM & Dekker JJA (2024). Terreingebruik vossen en steenmarters in broedgebieden kustvogels Wadden – onderzoeksjaren 2020 – 2022. Ecosensys, Zuurdijk.

doorlooptijd van belang geacht om het beoogde doel, het voldoende verbeteren van de staat van de weidevogels, te behalen.

Gebruik geweer al dan niet met kunstmatige lichtbron gedurende het gehele etmaal

Voor het doden van de gevangen dieren wordt enkel gebruik gemaakt van het geweer. Doden met gebruikmaking van het geweer is een proportioneel middel, gezien de betrokken belangen en vanwege het feit dat er geen andere bevredigende maatregel bestaat. Andere dodingsmiddelen hebben het nadeel dat de dieren daadwerkelijk eerst moeten worden verdoofd of door de mens in de hand moet worden genomen en leiden veelal niet direct tot de dood, waardoor het dier blootgesteld wordt aan onnodige stress. Voor een in het wild levend dier leidt fysiek contact met de mens tot een hoge stressreactie.

Deskundig gebruik van het geweer voorkomt daadwerkelijk fysiek contact en is daarbij direct dodelijk. Vanuit welzijnsoverweging is deze aanpak het meest wenselijk. Dit volgt onder andere uit standpunten, richtlijnen op nationaal en internationaal niveau, bijvoorbeeld de EU¹¹, Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde en AVMA¹². Vanuit veiligheidsoverweging wordt volgens het beheerprotocol (bijlage 6) bij voorkeur gebruik gemaakt van geweer op luchtdruk, met het kaliber 5,5 mm. Verder kunnen de beheerders ook gebruik maken van een vuurwapen. Daarbij is het gebruik van het geweer beperkt tot gebruik van kogelgeweren met kaliber .22 inch of 5.56 mm (geweer met getrokken loop). Aangezien bij voorkeur gebruik wordt gemaakt van een luchtdrukgeweer kan hiervan ook zonder jachtakte hiervan gebruik worden gemaakt. De voorschriften bij deze vergunning bepalen dat iedere uitvoerder aantoonbaar over voldoende kennis dient te hebben voordat van deze vergunning gebruik mag worden gemaakt.

Het kan noodzakelijk zijn om het geweer te gebruiken tussen zonsondergang en zonsopkomst. De kastvallen worden geplaatst op locaties waar steenmarters tijdens hun (nachtelijke) jachttochten langs kunnen lopen. Dit zijn veelal randen van percelen, langs watergangen of dammen. Het verdient ook aanbeveling om, zodra er een signaal wordt ontvangen dat een val is dichtgeslagen, op zo kort mogelijke termijn deze kastval te inspecteren. In het beheerprotocol is voorgeschreven dat de controle van de vallen binnen 10 uur of 8 uur moet gebeuren. Dit kan dus ook plaatsvinden gedurende de periode tussen zonsondergang en zonsopgang. Verder kan op voorhand niet in redelijkheid worden vastgesteld of de locaties waar de handelingen met het geweer plaats gaan vinden, voldoen aan de eisen van een jachtveld.

Het kan noodzakelijk zijn om tezamen met het geweer een kunstmatige lichtbron te gebruiken tussen zonsondergang en zonsopkomst. Gebruik van een kunstmatige lichtbron blijft daarbij beperkt tot het toepassen van een - al dan niet op het geweer gemonteerde - (zak)lamp. Zonder gebruik van een kunstmatige lichtbron zal het gebruik van het geweer mogelijk tot onveilige situaties leiden en ook het risico dragen dat dieren niet direct dodelijk kunnen worden geraakt en hierdoor onnodig lijden.

Vangmiddelen

In uw aanvraag d.d. 8 november 2022 heeft u tevens verschillende vangmiddelen opgenomen, die u wilt gebruiken binnen en buiten gebouwen en binnen en buiten de bebouwde kom.¹³ Hierover schrijft u:

¹¹ Richtlijn 93/119/EG.

¹² AVMA Guidelines for the Euthanasia of Animals: 2013 Edition.

¹³ Faunabeheereenheid Fryslân: Ontheffingsaanvragen steenmarter 2022-2026 Met aanvulling 24 oktober 2022, definitief 8 november 2022.

"Kastvallen en vangkooien zijn er in verschillende uitvoeringen en met verschillende benamingen, waaronder de kofferval, de inloopval en de vangbuis. Alle vangmiddelen moeten voorzien zijn van een ontsnappingsopening voor wezel en hermelijn en, vanuit oogpunt van dierenwelzijn, worden uitgerust met een elektronisch valalarm dat een sms stuurt naar de beheerder zodra een dier gevangen is. Een vangnet is bruikbaar bij rommelbulten waar een steenmarter vaak overdag schuilt. Aan een vangstok is een kleiner net bevestigd aan het uiteinde van een stok dat gebruikt kan worden om een steenmarter in een gebouw uit zijn schuilplaats te halen."

en:

"Gevraagd wordt om alle vangmiddelen zowel binnen als buiten gebouwen te mogen toepassen en zowel buiten als binnen de bebouwde kom, voor zover die deel uitmaakt van een ontheffingsgebied. De vangmiddelen worden in verband met beheer en toezicht geplaatst op erven. De weidevogelkerngebieden liggen weliswaar alle buiten de bebouwde kom, maar de steenmarters die daar weidevogels prederen hebben vaak hun schuilplaats in aangrenzende bebouwing welke soms binnen de bebouwde kom ligt. De situaties waar dit het geval is zijn toegelicht in de Beschrijving ontheffingsgebied met onderbouwing per aangevraagd gebied (...)."

Kastval en vangkooi

Het staat in zijn algemeenheid vast dat het vangen nodig is voor effectieve bestrijding van de steenmarter, waarbij rekening wordt gehouden met het (niet) onnodig lijden van het dier. Het vangen vindt plaats door middel van kastvallen of vangkooien, voorzien van een ontsnappingsopening voor wezel en hermelijn, en voorzien van een elektronisch valalarm dat een sms stuurt naar de uitvoerder en de coördinator wanneer er een dier gevangen is. Er dient gehandeld te worden conform de voorschriften in bijlage 1 'voorschriften en beperkingen' en conform bijlage 5 'beheerprotocol'. In het beheerprotocol is bepaald dat in principe gebruik wordt gemaakt van een kastval. Een vangkooi wordt alleen in uitzonderlijke situaties gebruikt en hiervoor is afstemming nodig met en gebeurt onder toezicht van de ecologische begeleiding.

Door het gebruik van deze middelen wordt voorkomen dat lacterende steenmartermoertjes worden gedood. Daarnaast kan de gevangen steenmarter (niet zijnde lacterend moertje), na te zijn overgebracht in een dwangkooi, gericht worden gedood. Hierdoor wordt de kans op ernstige verwondingen, en daardoor ernstig en langdurig lijden, tot een minimum teruggebracht. Om de hiervoor genoemde redenen en gelet op de werkwijze, worden de kastval en vangkooi toelaatbaar geacht.

Vangnet en vangstok

Zowel het vangnet als de vangstok kunnen slechts na afstemming met en onder toezicht van de betrokken ecologisch begeleider en conform de voorschriften en het beheerprotocol bij deze vergunning worden gebruikt. Het vangnet dient met name om steenmarters te vangen die zich overdag in rommelbulten verschuilen. De vangstok dient met name om steenmarters die zich ophouden in gebouwen uit hun schuilplaats te kunnen halen. Deze beide middelen worden slechts ingezet wanneer een betreffende steenmarter zich redelijkerwijs niet op een andere wijze laat vangen. De middelen zijn in een voorkomend geval nodig voor effectieve bestrijding van de steenmarter in een bepaald gebied. Eveneens worden de middelen zeer gericht toegepast. Gelet op het voorgaande is het middel in specifieke gevallen nodig voor

effectieve bestrijding en is tevens rekening gehouden met het voorkomen van onnodig lijden van het dier. Het gebruik van deze middelen wordt toelaatbaar geacht.

Conclusie alternatieven en aangevraagde middelen en maatregelen

Wij zijn van mening dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Daarnaast komen wij tot de conclusie dat de aangevraagde middelen nodig zijn voor en in verhouding staan tot het beoogde doel. Tot slot is de gevraagde terugkerende periode van 1 december tot en met 30 juni een geschikte periode.

B3.5 Geen afbreuk om de populaties in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

De steenmarter is een nationaal beschermd soort. Uitgangspunt is dat ingrijpen in de omvang van een populatie alleen mogelijk is als voldoende zekerheid bestaat dat de soort op zichzelf hierdoor niet in haar 'gunstige staat van instandhouding' wordt bedreigd.

Door Arcadis is een analyse uitgevoerd naar de staat van instandhouding van de steenmarter in Fryslân¹⁴. De staat van instandhouding van de steenmarter is als 'gunstig-verbeterend' beoordeeld. Daarnaast is door Jasja Dekker & Bob Jonge Poerink een analyse uitgevoerd van het effect van beheer op de populatiedynamiek van steenmarters in Fryslân.¹⁵ Hieruit komt naar voren dat, indien er in de vergunningsperiode van vier jaar jaarlijks 495 steenmarters worden gedood, de Friese populatie zich volgens het model goed kan herstellen. Hierdoor is het voldoende aannemelijk dat de steenmarter, met het vangen en doden van maximaal 429 steenmarters per jaar gedurende de vergunningsperiode, niet in zijn gunstige staat van instandhouding wordt aangetast.

Hierbij merken wij nog het volgende op:

Er is samenhang tussen onderliggende vergunning en de originele ontheffing voor het vangen en doden van de steenmarter zoals deze is verleend op 2 december 2022. Met betrekking tot deze originele ontheffing is door de voorzieningenrechter op 24 november 2023 een maatregel getroffen die inhoudt dat het slechts is toegestaan om maximaal 200 steenmarters te vangen en uitsluitend te doden, te verdelen over de verschillende ontheffingsgebieden. Deze maatregel geldt tot uitspraak is gedaan in de beroepsprocedure.

Hoewel wij middels dit besluit vergunning verlenen voor het vangen en doden van maximaal 8 steenmarters, dient verzekerd te worden dat het maximum aantal te vangen dieren in totaal (inclusief Easterein) het getal van 200 niet overschrijdt, tot er uitspraak is gedaan in de beroepsprocedure (zie eerder genoemde steenmarterontheffing d.d. 2 december 2022 en voorlopige voorziening).

Los van genoemde uitspraak in de voorlopige voorziening zal het totaal aantal te vangen steenmarters als vastgesteld in de originele ontheffing van 2022 worden aangehouden. Het getal van 429 in de originele ontheffing zal dan ook worden aangepast naar 404, zodat het maximumaantal van 429 totaal in Friesland te vangen steenmarters niet zal worden overschreden.

¹⁴ Arcadis. 2022. Staat van instandhouding Fryslân, beoordeling steenmarter. Arcadis Nederland B.V., Arnhem.

¹⁵ Dekker, J.J.A. & B. Jonge Poerink. 2022. Populatieomvang en effect van beheer op populatiedynamiek van steenmarters in Fryslân. Jasja Dekker Dierecologie, Arnhem.

C. Conclusie

De vergunning voor het jaarlijks doden van 8 steenmarters in de jaren 2024/25, en 2025/26 kan worden verleend voor het gebied Easterein. Er is gebleken dat er sprake is van een wettelijk belang, er geen alternatieven zijn en met het verlenen van de vergunning de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter niet in het gedrang komt.

Bijlage 3: Motivering/toetsing vergunningsgebied Easterein

A. Algemeen beoordeling gebieden

Bij het toetsen of een gebied voldoet aan de wettelijke voorwaarden zoals aangegeven onder B3 (Bijlage 2) is een aantal voorwaarden opgesteld. Daarnaast dient het gebied te voldoen aan het weidevogelbeleid. De gebieden zijn hierdoor op de volgende onderdelen beoordeeld:

1. Het aangevraagde gebied ligt in weidevogelkansgebied zoals aangegeven in het natuurbeheerplan Fryslân 2023¹⁵.
2. De weidevogelpopulatie in het gebied moet onder druk staan. Dit houdt in dat het broedsucces van grutto, Kievit, tureluur en scholekster onvoldoende is om de populatie op langere termijn in het gebied te behouden.
3. Het gebied is meer dan 100 hectare in omvang en herbergt nu of in het recente verleden (minder dan 5 jaar) een weidevogeldichtheid van tenminste 10 broedparen grutto/100 hectare en/of tenminste 50 broedparen steltlopers/100 hectare.¹⁷
4. Het beheer in het gebied is op orde. Hierbij wordt gekeken naar het opgroeihabitat van kuikens zodat er voldoende aandeel kuikenland en kruidenrijk grasland aanwezig is. Het gebied moet hierbij voldoen aan de criteria in de Nota Weidevogels 2021-2030, dan wel een grondige motivering hebben dat het habitat en voedselaanbod voor kuikens in het gebied niet limiterend zijn voor een voldoende hoge kuikenoverleving.
5. Het uitkomstpercentage van de nesten is lager dan 70%. Gezien de huidige situatie van de populatie is een broedsucces van tenminste 70% nodig om de populatie in stand te houden.
6. Het aandeel predatie van nesten door de steenmarter is tenminste 20%. Met dit percentage wordt vastgesteld dat de predatie door de steenmarter significant is en de predator een belangrijke rol speelt in het doel de weidevogelpopulatie te behouden.
7. Het onderzoek in het gebied om de punten 4 en 5 te bepalen, kent een goede ruimtelijke spreiding en een voldoende aantal gevolgde nesten (tenminste 10 stuks nesten gevolgd dan wel tenminste 10% van het aantal nesten).
8. De reeds aanwezige mogelijkheden om predatoren als vos en zwarte kraai te bestrijden worden goed benut. Hiervoor is een predatiebeheerplan aanwezig waarin wordt aangegeven op welke wijze predatoren worden ontmoedigd in het gebied.

¹⁵ <https://www.fryslan.nl/natuurbeheerplan2023/>

¹⁷ <https://www.fryslan.nl/subsidieregeling-natuur-en-landschapsbeheer-srnl-2022>

B. Beoordeling gebied Easterein

Het weidevogelgebied Easterein is ruim 800 hectare groot en gelegen ten zuiden en oosten van Easterein in de gemeente Súdwest-Fryslân. Zie voor een kaart van het vergunde beheergebied bijlage 4.

Het weidevogelmozaïek Easterein sluit in het westen en noorden aan bij de weidevogelgebieden Bolsward, (Rûnom) Skrok en Skrins, en Meamerter- en Wammerterpolder. Het landschap kenmerkt zich door een open structuur.

In Easterein ligt 60 hectare aan voor weidevogels beheerd land. In het noordelijk gedeelte, oostelijk van Easterein is een concentratie van ongeveer 35 hectare kruidenrijk grasland, met plasdras, extensieve beweiding en hoog waterpeil. Wat zuidelijker ligt 11 hectare met uitgestelde maaidatum en een plasdras. Tussen de kernen in liggen percelen met kruidenrijke randen. De percelen en randen tellen samen op tot 42 ha kruidenrijk grasland.

Tabel 1. Aantal weidevogelbeheer en kruidenrijk grasland per gruttobroedpaar in Easterein in 2024

Grootte gebied (ha)	Weidevogelbeheer (ha)	Kuikenland (ha)	Kruidenrijk grasland (ha)	Broedparen grutto 2024	Broedparen grutto per 100 hectare >10	Kuikenland per broedpaar grutto >1.4 ha/bp	Kruidenrijk per broedpaar grutto >0,7 ha/bp
800	60	60	42	28	43	2,3	1,6

Van het weidevogelbeheer is 60 hectare kuikenland en 42 hectare kruidenrijk grasland. Met 28 broedparen grutto in 2024, voldoet Easterein aan de eis van minimaal 10 broedparen grutto per 100 ha weidevogelbeheer. Ook is er voldoende kuikenland, met 2,3 hectare per gruttopaar. Het oppervlak kruidenrijk grasland in het gebied bedraagt 42 hectare en komt daarmee uit op 1,2 hectare per gruttopaar.

Er zijn in 2024 in totaal 118 nesten/broedparen vastgesteld van de vier hoofdsoorten weidevogels Kievit, grutto, tureluur en scholekster. Het bruto territoriaal succes (BTS) van de grutto kwam uit op 23%, op basis van de tweede alarmtelling. Het broedsucces ligt daarmee onder de wenselijke 70% die nodig is voor het behoud van de populatie grutto's.

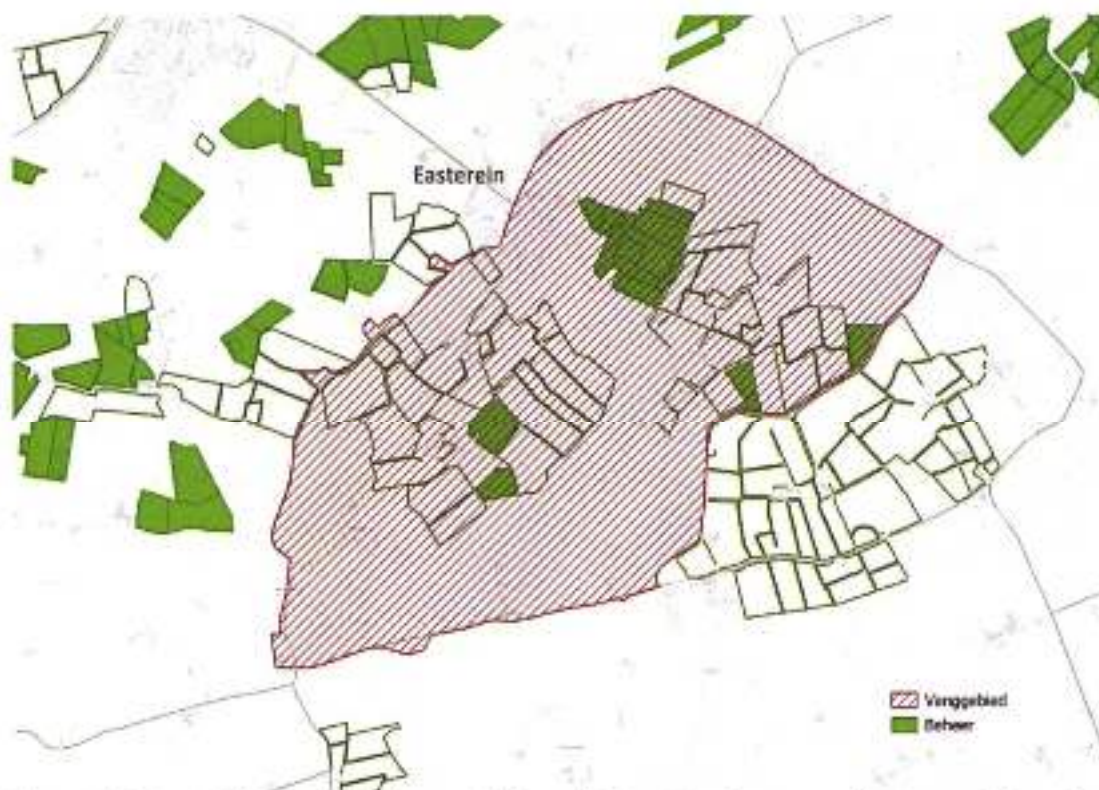
Preventieve maatregelen om de predatiekansen te verkleinen worden al toegepast. Enerzijds wordt het gebied optimaal ingericht voor (kuikens van) weidevogels en wordt het aantal nestbezoeken zoveel mogelijk beperkt. De maatregelen bestaan anderzijds uit het verwijderen van opgaande beplanting om openheid in het gebied te behouden, en het beperken van voedselbronnen (maïsbutten) buiten het broedseizoen. Daarnaast vindt intensieve bestrijding van de vos en zwarte kraai plaats, waarbij wordt gestreefd naar een nulstand van deze soorten in het gebied. Eveneens worden verwilderde katten bostreden of gevangen met kooien.

In 2024 zijn er 7 nesten van de grutto met camera gevolgd, 15 nesten van de Kievit en 2 van de scholekster. Van deze 24 gevolgde nesten zijn er 14 gepredeerd. Daarmee is het uitkomstpercentage van de nesten 42%.

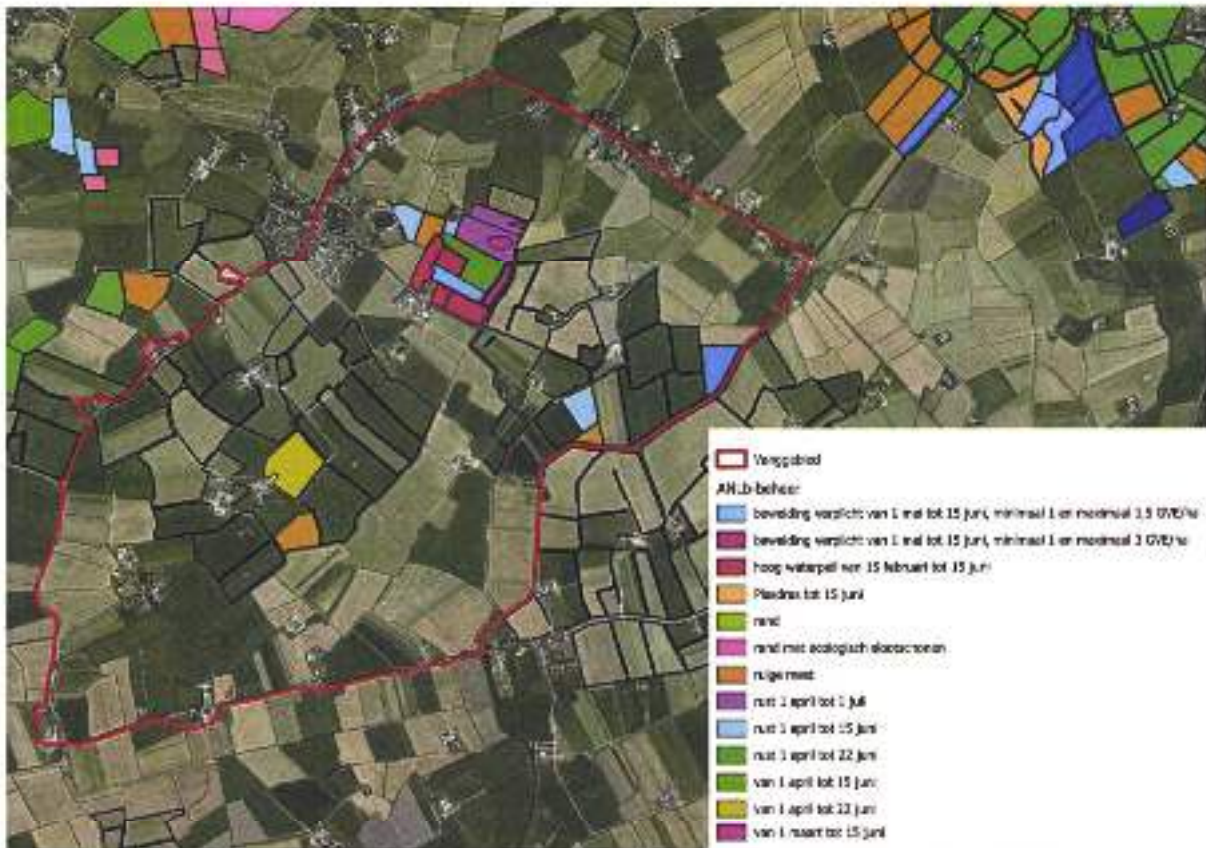
Uit de cameramonitoring bleek dat 9 van de 14 gepredeerde nesten, oftewel 64% van de nestpredatie, te wijten was aan de steenmarter. Het vangen en doden van steenmarters in het gebied Easterein is noodzakelijk voor het behalen van een uitkomstpercentage van weidevogellegfels van ten minste 70%.

Bijlage 4: Overzicht vergunningsgebied Easterein met kaart

Naam gebied + beheer	Hectare	Verleend maximum aantal te doden steenmarters per jaar	Gemeente(s)
Easterein Boerennatuur Westergo	800	8	Súdwest-Fryslân

Figuur 1. Kaart ontheffingsgebied steenmarterbeheer Easterein (rood gearceerd) met percelen/randen weidevogelbeheer (groen).

Figuur 2. Typen veidevogelbeheer in gebied Eastern in 2025 en begrenzing vanggebied (rode lijn).

De begrenzing van het vanggebied Eastern in wordt gevormd door de Frensjerter Feart, Doniadyk/Sânleansterdyk, Tjebbingadyk/Wynserdyk en Aenkommewei/Draversdyk. De huiskavels langs deze wegen vallen ook onder deze vergunning.

Het gebied Easterein valt binnen het Aanvalsplan Grutto, waardoor er in 2025 ten zuidoosten van Easterein nog eens een gebied van 570 hectare bij komt, waar weidevogelbeheer zal worden uitgezet voor de 32 paartjes grutto die daar in 2024 hebben gebroed.

Daarnaast zijn er plannen om ten noorden van de huidige 34 hectare grote kern nog eens ca. 10 hectare extra weidevogelbeheer te realiseren.

Figuur 3. Uitbreiding weidevogelbeheer in 2025, i.h.k.v. Aanvalsplan Grutto.

Bijlage 5: Beheerprotocol

BEHEERPROTOCOL PREDATIEBEHEER STEENMARTER FRYSLÂN

1. Inleiding en achtergrond

Dit beheerprotocol beschrijft de werkwijze, handelingen en de vereiste registratie ter uitvoering van de 'Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor het vangen en doden van steenmarters ter bescherming van weidevogels' (zaaknummer PF-2024/282116).

Te allen tijde geldt dat de voorschriften vermeld in de Omgevingsvergunning moeten worden nageleefd. Mocht er enige twijfel of onduidelijkheid bestaan over de toepassing van voorschriften, of de inhoud van dit protocol dan kunnen de betreffende coördinator/uitvoerders contact opnemen met de ecologische begeleiding.

2. Organisatie

Vergunninghouder

Vergunninghouder is de Faunabeheereenheid Fryslân. Aan de vergunninghouder is bekend welke personen per vanggebied zijn aangesteld als 'coördinator' (zie hierna).

De FBE geeft machtigingen uit aan personen die gebruik mogen maken van de vergunning. De FBE houdt hiervan een lijst bij. Deze machtiginghouders zijn de hoofdvoerders en zijn verantwoordelijk voor de registratie in FRS. Hoofdvoerders kunnen zelf aangeven welke mede-voerders zij hebben. Deze mede-voerders beheren dan één of meer kastvallen.

Coördinator

Onder coördinator wordt verstaan degene die, per te onderscheiden vang- (of vergunning-) gebied, op verzoek van de vergunninghouder (de Faunabeheereenheid), de beheeracties voor het vangen en doden van steenmarters in dit betreffende gebied coördineert, en ervoor zorgdraagt dat de machtiginghouder administreert.

Uitvoerder

Onder uitvoerder wordt verstaan: een jachtaktehouder of 'overige uitvoerder', op voordracht van het betreffende collectief. Een uitvoerder kan een jachtaktehouder zijn, die is dan gemachtigd om te vangen en gevangen steenmarters met een kogelgeweer te doden, of iemand zonder jachtakte ('overige uitvoerder'); die mag wel vangen en - als deze beschikt over een geldig draagverlof Wet wapens en munitie - doden met luchtdrukgeweer buiten diens eigen erf.

Ecologisch begeleider

Gedurende de vergunningsperiode 2024-2025 is Johannes Fokkens (Van der Goes en Groot) aangewezen als ecologisch begeleider. Op de website www.predatorbeheer.nl is beschreven voor welke handelingen/acties afstemming met de ecologische begeleiding nodig is en op welke manier contact met de ecologische begeleiding kan worden opgenomen.

3. Vastleggen locaties kastvallen en vangstregistratie

De volgende te onderscheiden registraties moeten gedurende de gehele looptijd van de vergunning worden bijgehouden.

Registratie locaties (kast)vallen in het gebied

De coördinator houdt gedurende de vergunningsperiode een overzicht bij van de locaties van de vallen in het vanggebied. Op verzoek van bevoegde toezichthouders of op verzoek van de ecologische begeleiding wordt inzage gegeven in deze registratie.

TrapMaster vangstmeldingen

Via de Trapmaster App worden de vangstmeldingen vastgelegd en gedurende de looptijd van de vergunning bewaard. Op verzoek van bevoegd gezag of de ecologische begeleiding wordt inzage gegeven in het moment van de melding en het bijbehorende valnummer/nummer Trapmaster. Dit nummer moet corresponderen met de registratie van de locaties kastvallen (zie hiervoor).

WhatsApp-groep per vanggebied

De coördinator én de uitvoerders staan gedurende de vergunningsperiode met elkaar in contact via een specifiek daarvoor aangemaakte WhatsApp-groep. Ook de aangewezen ecologisch begeleider is deelnemer aan deze groep.

In deze WhatsApp-groep wordt enkel informatie gedeeld en vastgelegd welke voortvloeien uit dit protocol. Bij een vangst worden de volgende zaken digitaal (dat wil zeggen in elk geval in de WhatsApp-groep) vastgelegd:

- De locatieaanduiding van de val (valnummer/nummer Trapmaster)
- Indien het een ander dier is (zogenaamde bijvangst) of een zogend/lacterend steenmartermoertje een foto van het gevangen dier;
- Bij een steenmarter (geen zogend moertje) een foto van (een deel van) het gedode dier met leesbaar het aangebracht - uniek - merkteken (Tag).

Afmelden via FRS

Na de afhandeling van de vangstmelding wordt de vangst afgemeld in FRS. Dit is de verantwoordelijkheid van de coördinator van het betreffende gebied. Dit afmelden dient binnen 24 uur na de daadwerkelijke afhandeling van de vangst plaats te vinden.

De coördinator controleert regelmatig (minimaal tweewekelijks) of de informatie zoals deze gedeeld wordt in de WhatsApp-groep, overeenkomt met de informatie zoals deze voor het betreffende vanggebied is ingevoerd in FRS. Deze controle en bevindingen wordt gedeeld met de ecologisch begeleider.

4. Vallen en valalarm

Er worden kastvallen gebruikt, die zijn voorzien van een ontsnappingsopening voor de kleine marterachtigen wezel en hemelijn. De vallen zijn allen uitgerust met een werkend elektronisch valalarm; dit apparaat stuurt een notificatie per e-mail of mobiele telefoon als de val dichtslaat. Dit bericht wordt ontvangen door de coördinatoren/uitvoerders van de vergunning en wordt door hun (digitaal) geregistreerd.

Het valalarm staat automatisch op scherp als ook de val op scherp staat. De vallen sturen daarnaast automatisch meerdere malen per etmaal een statusupdate, waarmee de werking van het valalarm wordt gecontroleerd. In de statusupdate wordt gemeld dat het systeem

actief is, of de batterijen leeg dreigen te raken of het beltegoed op is. De coördinatoren en uitvoerders van de vergunning zorgen dat het systeem goed blijft werken.

5. Controle kastvallen en afhandeling vangsten

Er wordt afgestemd welke van de coördinatoren/uitvoerders op welke dagen dienst heeft en op alarmen reageert, zodat gegarandeerd kan worden dat de dienstdoende coördinator/uitvoerder binnen de hieronder gestelde tijd bij een val kan zijn.

Valalarm ontvangen

Een valalarm wordt ontvangen door alle coördinator/uitvoerders. Bij een alarm wordt de val zo spoedig mogelijk bezocht, gecontroleerd en gelegegd. Dit moet plaatsvinden uiterlijk binnen de volgende tijden;

- Periode tot 1 maart; binnen 10 uur na melding valalarm.
- 1 maart en later: binnen 8 uur na het ontvangen van een melding valalarm

Via een (afsluitbare) kijkopening in de val wordt bekeken wat er is gevangen. Er kunnen daarbij drie situaties optreden:

SITUATIE A. Vals alarm

De val is dichtgeslagen maar er is geen dier gevangen. De val wordt weer op scherp gezet. Registreer dit digitaal in FRS. Vergeet niet hier het betreffende kastvalnummer/nummer Trapmaster te vermelden.

SITUATIE B. Bijvangst

Er is een andere soort dan een steenmarter gevangen.

Gaat het om een bijvangst (dier, bijvoorbeeld bruine rat) dat anderszins dan onder deze vergunning op de locatie en binnen de tijdstippen of perioden van de vanglocatie mag worden gedood, dan kan de uitvoerder die daartoe bevoegd is, conform de (bij of krachtens de wet) geldende verplichtingen en voorwaarden, het dier met wettelijk toegestane middelen doden. Gaat het om een andere (beschermde) diersoort dan wordt het gevangen dier onmiddellijk ter plaatse vrijgelaten door de val open te zetten. Registreer elke bijvangst digitaal (met foto van het gevangen dier) via de WhatsAppgroep (zie hiervoor) en via FRS.

SITUATIE C. Vangst steenmarter

Er is een steenmarter gevangen. In dat geval worden de volgende stappen doorlopen: Het dier wordt overgebracht in een dwangkooi.

Bepaling mannelijk dier / vrouwelijk dier, niet lacterend / vrouwelijk dier, lacterend. Als het dier is overgelopen in de dwangkooi wordt het dier gefixeerd zodat kan worden gekeken of het om een mannelijk of vrouwelijk dier gaat, en of er tekenen zijn van lactatie.

Afhankelijk van of het al dan niet een lacterend vrouwtje betreft wordt als volgt gehandeld:

A. Lacterend vrouwtje

Als het inderdaad gaat om een lacterend dier, kan het dier met een niet-toxische haarverf gemarkeerd worden op de bef en de achterzijde van de kop (niet verplicht). Zo kan bij vervolgvangsten worden bepaald of het om een eerder gevangen dier gaat.

Hierna wordt het dier per ommekeer vrijgelaten door de dwangkooi te openen. Registreer dit digitaal via de WhatsAppgroep (zie hiervoor) en via FRS.

B. Mannelijk dier of niet-lacterend vrouwelijk dier

Het dier wordt geëuthanaseerd door middel van een schot in de kop - of als dit niet mogelijk is - een schot door het hart - met het (lucht)geweer. De steenmarter wordt voorzien van een leesbaar en uniek merkteken (Tag) die om de achterpoot wordt bevestigd. Het nummer van de tag en de overige informatie (zie hiervoor) wordt geregistreerd via de WhatsAppgroep (zie hiervoor), inclusief een foto van het gehele dier en een close-up van het aan het dier bevestigde tag, waarbij het nummer leesbaar in beeld wordt gebracht. Daarnaast ook hier de vangst vastleggen in FRS.

In geval van gebruik van het geweer het volgende: Het verdient de voorkeur om het doden met een geweer op luchtdruk uit te voeren in verband met veiligheid. Dit kan alleen indien de coördinator/uitvoerder beschikt over een verlof Wet wapens en munitie. Indien dit verlof niet is verkregen, of niet kan worden verkregen, dan wordt gebruikgemaakt van het vuurwapen.

Het is aan de coördinator/uitvoerder om in alle gevallen zelf de veiligheid voor zichzelf en diens omgeving te bewaken. Het vuurwapen wordt echter, om veiligheidsredenen van zowel de coördinator/uitvoerder zelf alsook de omgeving, nooit gebruikt binnen gebouwen, op erven met verharding of bij andere harde onder- of achtergrond waar ricochet kan optreden.

Wanneer er aanleiding bestaat om het geweer niet op de locatie waar het dier gevangen is te hantieren wordt het gevangen dier in de dwangkooi naar een locatie gebracht waar afschot wel veilig kan plaatsvinden. Dit wordt ook vastgelegd in de rapportage. Het doden wordt buiten het zicht van derden uitgevoerd.

6. Gebruik van vangkooi, vangnet en/of vangstok

Het gebruik van vangmiddelen in de vorm van een vangkooi, vangnet en/of vangstok is alleen toegestaan in uitzonderlijke situaties. Voor gebruik van vangkooi, vangnet en/of vangstok is vooraf afstemming nodig met de ecologische begeleiding.

Gebruik van een vangkooi wordt alleen toegepast indien het noodzakelijk wordt geacht om steenmarters te vangen binnen gebouwen en indien het gebruik van de kastval (als beschreven onder 4) niet mogelijk is. Te denken valt aan een te beperkte ruimte voor het gebruik van een kastval. Voor de plaatsing en locatie dient vooraf afstemming te hebben plaatsgevonden met de ecologische begeleiding. Voor het gebruik van de vangkooi en de vangprocedure wordt verder dezelfde aanpak gevolgd als beschreven onder de punten 3, 4 en 5.

Vangnetten worden alleen ingezet voor het afdekken van een eventuele vluchtopening om, tijdens een vangactie als hiervoor beschreven, een wegvluchtend dier te kunnen vangen. Gebruik van een vangstok dient om volwassen dieren op een veilige manier tijdelijk - en slechts voor een heel korte termijn - te kunnen immobiliseren.

Indien een steenmarter als hiervoor beschreven wordt gevangen, dan dient vervolgens dezelfde procedure te worden gevolgd als beschreven onder 5, situatie C.

7. Bewaarplicht gedode steenmarters

Alle onder de vergunning gedode steenmarters dienen te worden verzameld en ingevroren

worden bewaard. Deze dieren worden ter beschikking gesteld van de Universiteit van Utrecht voor wetenschappelijk onderzoek of worden op een later tijdstip onderzocht door of namens de ecologische begeleiding.

8. Melden afwijkingen

Afwijkingen van de hierboven omschreven werkwijze worden onverwijld gemeld aan de ecologisch begeleider en aan de coördinator van het vanggebied.

9. Vertrouwelijkheid

De informatie die gedeeld wordt binnen de groep van coördinator, uitvoerders, ecologisch begeleider en eventueel andere bij de uitvoering van de vergunning betrokken personen is vertrouwelijk en wordt niet gedeeld met andere personen of organisaties, waaronder ook wordt verstaan de media. Namen en contactgegevens van de deelnemende personen blijven intern en worden niet bekend gemaakt aan andere personen of organisaties.